

OBSAH

1	UHLOVODÍKY	3
1.1	Alkany	3
1.1.1	Fyzikální a fyziologické vlastnosti alkanů	4
1.1.2	Reaktivita alkanů	5
1.1.2.1	Radikálové substituce (S_R)	5
1.1.2.1.1	Halogenace	5
1.1.2.1.2	Nitrace	6
1.1.2.1.3	Sulfochlorace	7
1.1.2.1.4	Sulfooxidace	7
1.1.2.1.5	Oxidace	7
1.1.2.2	Radikálové eliminace (E_R) a dehydrogenace	8
1.2	Cykloalkany	9
1.3	Alkeny	11
1.3.1	Fyzikální a fyziologické vlastnosti alkenů	12
1.3.2	Reaktivita alkenů	12
1.3.2.1	Elektrofilní adice (A_E)	12
1.3.2.1.1	Adice halogenovodíků (HX)	13
1.3.2.1.2	Adice halogenových kyselin (HOX)	13
1.3.2.1.3	Adice halogenů (X_2)	14
1.3.2.1.4	Adice vody, alkoholů, fenolů a karboxylových kyselin	14
1.3.2.1.5	Adice diboranu	15
1.3.2.2	Radikálové adice (A_R)	16
1.3.2.2.1	Adice halogenů	16
1.3.2.2.2	Adice bromovodíku	16
1.3.2.2.3	Polymerace	17
1.3.2.3	Hydrogenace	17
1.3.2.4	Oxidace dvojné vazby	18
1.3.2.4.1	Oxidace peroxykyselinami	18
1.3.2.4.2	Oxidace manganistanem draselným a oxidem osmičelým	18
1.3.2.4.3	Oxidace ozonem	18
1.3.2.5	Reakce na α -uhlíky	19
1.3.2.6	Cykloadiční reakce	19
1.3.2.7	Reakce konjugovaných dienů	19
1.4	Alkyny	20
1.4.1	Fyzikální vlastnosti alkynů	20
1.4.2	Reaktivita alkynů	20
1.4.2.1	Elektrofilní adice (A_E)	20
1.4.2.1.1	Adice halogenovodíků	21
1.4.2.1.2	Adice halogenů	21
1.4.2.1.3	Adice vody, alkoholů, fenolů a karboxylových kyselin	21
1.4.2.2	Radikálové adice (A_R) a hydrogenace	22
1.4.2.3	Nukleofilní adice (A_N)	22
1.4.2.4	Reakce terminálních alkynů	22
1.5	Aromáty	23
1.5.1	Fyzikální a fyziologické vlastnosti aromátů	24
1.5.2	Reaktivita aromátů	24
1.5.2.1	Elektrofilní aromatická substituce (S_EAr)	25
1.5.2.1.1	Halogenace	26
1.5.2.1.2	Nitrace	26
1.5.2.1.3	Sulfonace a chlorsulfonace	27
1.5.2.1.4	Friedel-Craftsova alkylace	27
1.5.2.1.5	Friedel-Craftsova acylace	27

1.5.2.1.6	Gattermannova a Gattermannova-Kochova formylace.....	28
1.5.2.2	Radikálová adice (A_R).....	28
1.5.2.3	Hydrogenace.....	28
1.5.2.4	Radikálová substituce (S_R).....	29
1.5.2.4.1	Halogenace.....	29
1.5.2.4.2	Oxidace.....	29
1.5.2.5	Oxidace jádra.....	30
1.6	Heteroaromáty.....	30
1.6.1	Názvoslovní heteroaromátů.....	30
1.6.2	Fyzikální vlastnosti základních heteroaromátů.....	31
1.6.3	Reaktivita základních heteroaromátů.....	31
1.6.3.1	Reakce furanu.....	32
1.6.3.1.1	Elektrofilní reakce furanu.....	32
1.6.3.1.2	Další reakce furanu.....	33
1.6.3.2	Reakce 1 <i>H</i> -pyrrolu.....	33
1.6.3.3	Reakce thiofenu.....	35
1.6.3.4	Reakce pyridinu.....	36
1.6.3.4.1	Elektrofilní reakce pyridinu.....	36
1.6.3.4.2	Nukleofilní reakce pyridinu.....	37
2	HALOGENDERIVÁTY.....	38
2.1	Alifatické halogenderiváty.....	38
2.1.1	Reaktivita halogenderivátů s halogenem na sp^3 uhlíku.....	38
2.1.1.1	Substituce nukleofilní.....	39
2.1.1.1.1	Reakce s kyslíkatými nukleofily.....	41
2.1.1.1.2	Reakce se sírými nukleofily.....	42
2.1.1.1.3	Reakce s dusíkatými nukleofily.....	42
2.1.1.1.4	Reakce s uhlíkatými nukleofily.....	43
2.1.1.1.5	Reakce s hydridovým aniontem.....	43
2.1.1.1.6	Reakce s halogenidovými ionty.....	44
2.1.1.2	Eliminace.....	44
2.1.1.2.1	Dehydrohalogenace.....	44
2.1.1.2.2	Dehalogenace.....	46
2.1.2	Reaktivita halogenderivátů s halogenem na sp^2 uhlíku.....	46
2.1.3	Reakce alifatických halogenderivátů s kovy.....	47
2.2	Aromatické halogenderiváty.....	47
2.2.1	Nukleofilní substituce.....	47
2.2.2	Elektrofilní substituce.....	49
2.2.3	Reakce s kovy.....	49
3	ALKOHOLY, FENOLY, ETHERY.....	50
3.1	Alkoholy a fenoly.....	50
3.1.1	Názvoslovní alkoholů a fenolů.....	50
3.1.2	Fyzikální a fyziologické vlastnosti alkoholů a fenolů.....	50
3.1.3	Reaktivita alkoholů a fenolů.....	51
3.1.3.1	Acidobázické vlastnosti alkoholů a fenolů.....	51
3.1.3.2	Nukleofilní substituce a-eliminace hydroxylové skupiny.....	52
3.1.3.2.1	Nukleofilní substituce halogenem.....	52
3.1.3.2.2	Eliminační reakce.....	53
3.1.3.3	Nukleofilní reakce hydroxylové skupiny.....	53
3.1.3.3.1	Reakce s halogenderiváty.....	53
3.1.3.3.2	Reakce s karboxylovými kyselinami, jejich funkčními deriváty a keteny.....	54
3.1.3.3.3	Reakce s anorganickými kyselinami.....	54
3.1.3.3.4	Reakce s aldehydy a ketony.....	55
3.1.3.3.5	Adice alkoholů na násobné vazby.....	55
3.1.3.4	Oxidace alkoholů a fenolů.....	56

3.1.3.5	Reakce fenolů na aromatickém jádře	56
3.2	Ethery	58
3.2.1	Názvosloví etherů	58
3.2.2	Fyzikální a fyziologické vlastnosti etherů	59
3.2.3	Reaktivita etherů	59
3.2.4	Acidobázické vlastnosti etherů	59
3.2.5	Nukleofilní reakce etherů	59
3.2.6	Reakce aromatických etherů	61
4	KARBONYLOVÉ SLOUČENINY	62
4.1	Aldehydy a ketony	62
4.1.1	Názvosloví aldehydů a ketonů	62
4.1.2	Fyzikální a fyziologické vlastnosti aldehydů a ketonů	62
4.1.3	Reaktivita aldehydů a ketonů	62
4.1.3.1	Acidobázické vlastnosti aldehydů a ketonů	63
4.1.3.2	Reakce karbonylové skupiny s nukleofily	63
4.1.3.2.1	Kyslíkaté nukleofily	64
4.1.3.2.2	Dusíkaté nukleofily	64
4.1.3.2.3	Smíšené nukleofily	65
4.1.3.2.4	Uhlíkaté nukleofily	66
4.1.3.2.5	Adice hydridového aniontu (redukce)	69
4.1.3.3	Reakce na α -uhlíku	69
4.1.3.4	Oxidace karbonylových sloučenin	71
4.1.3.5	Další reakce karbonylových sloučenin	71
4.1.3.5.1	Redukce karbonylové skupiny na methylenovou	71
4.1.3.5.2	Reduktivní zdvojení karbonylových sloučenin	72
4.1.3.5.3	Benzoínová kondenzace	73
4.1.3.5.4	Wittigova reakce	73
4.1.3.5.5	Benzilový přesmyk	74
4.1.3.5.6	Reakce aromatických aldehydů a ketonů na jádře	74
5	KARBOXYLOVÉ KYSELINY	75
5.1	Názvosloví karboxylových kyselin	75
5.2	Fyzikální a fyziologické vlastnosti	75
5.3	Reaktivita karboxylových kyselin	76
5.3.1	Acidobázické vlastnosti karboxylových kyselin	76
5.3.2	Reakce na karbonylové skupině	77
5.3.2.1	Reakce s hydridovým aniontem	77
5.3.2.2	Reakce s halogenačními činidly	77
5.3.2.3	Reakce s amoniakem a aminy	78
5.3.2.4	Esterifikace	78
5.3.3	Další reakce karboxylových kyselin	79
5.3.3.1	Reakce s alkeny a alkyny	79
5.3.3.2	Dekarboxylace	79
5.3.3.3	Dehydratace	80
5.3.4	Reakce na α -uhlíku	81
5.3.5	Reakce aromatických kyselin na jádře	81
6	DERIVÁTY KARBOXYLOVÝCH KYSELIN	83
6.1	Funkční deriváty	83
6.1.1	Estery karboxylových kyselin	83
6.1.1.1	Názvosloví esterů	83
6.1.1.2	Fyzikální a fyziologické vlastnosti esterů	84

6.1.1.3	Reaktivita esterů	84
6.1.1.3.1	Acidobázické vlastnosti esterů	84
6.1.1.3.2	Reakce esterů na karbonylové skupině	85
6.1.1.3.3	Reakce esterů na α -uhlíku	87
6.1.1.3.4	Další reakce esterů	88
6.1.2	Halogenidy karboxylových kyselin	89
6.1.2.1	Názvoslovní halogenidů karboxylových kyselin	89
6.1.2.2	Fyzikální vlastnosti halogenidů karboxylových kyselin	89
6.1.2.3	Reaktivita halogenidů karboxylových kyselin	89
6.1.2.3.1	Reakce halogenidů karboxylových kyselin s nukleofily	90
6.1.2.3.2	Ostatní reakce halogenidů karboxylových kyselin	91
6.1.3	Anhydridy karboxylových kyselin	91
6.1.3.1	Názvoslovní anhydridů	91
6.1.3.2	Fyzikální vlastnosti anhydridů	92
6.1.3.3	Reaktivita anhydridů	92
6.1.3.3.1	Reakce anhydridů na karbonylové skupině	92
6.1.3.3.2	Reakce na α -uhlíku	93
6.1.4	Amidy karboxylových kyselin	93
6.1.4.1	Názvoslovní amidů	93
6.1.4.2	Fyzikální vlastnosti amidů	94
6.1.4.3	Reaktivita amidů	94
6.1.4.3.1	Acidobázické vlastnosti amidů	94
6.1.4.3.2	Reakce amidů s nukleofily	95
6.1.4.3.3	Reakce amidů s elektrofilny	95
6.1.5	Nitrily	96
6.1.5.1	Názvoslovní nitrilů	96
6.1.5.2	Fyzikální a fyziologické vlastnosti nitrilů	96
6.1.5.3	Reaktivita nitrilů	97
6.1.5.3.1	Reakce nitrilů s nukleofily	97
6.2	Substituční deriváty	98
6.2.1	Halogenkyseliny	98
6.2.2	Nenasycené kyseliny	98
6.2.3	Aminokyseliny a hydroxykyseliny	99
7	DUSÍKATÉ SLOUČENINY	100
7.1	Aminy	100
7.1.1	Názvoslovní aminů	100
7.1.2	Fyzikální a fyziologické vlastnosti aminů	100
7.1.3	Reaktivita aminů	100
7.1.3.1	Acidobázické vlastnosti aminů	101
7.1.3.2	Nukleofilní reakce aminů	101
7.1.3.3	Reakce aminů s kyselinou dusitou - diazotace a nitrosace	101
7.1.3.4	Oxidace aminů	102
7.1.3.5	Reakce aminů s nitrososloučeninami	103
7.1.3.6	Reakce aromatických aminů na jádře	103
7.2	Nitrosoučleniny	104
7.2.1	Názvoslovní nitrosoučlenin	104
7.2.2	Reaktivita nitrosoučlenin	104
7.2.2.1	Acidobázické vlastnosti nitrosoučlenin	104
7.2.2.2	Reakce nitrosoučlenin na α -uhlíku	105
7.2.2.3	Redukce nitrosoučlenin	105
7.3	Ostatní dusíkaté sloučeniny	106
7.3.1	Nitrososloučeniny	106
7.3.2	Hydroxylaminy	106
7.3.3	Hydrazosloučeniny	107
7.3.4	Oximy	107

7.3.5	Diazoniové soli.....	108
7.3.5.1	Nukleofilní a radikálové substituce diazoskopiny	108
7.3.5.2	Diazoniové soli jako elektrofilny	109
7.3.5.3	Redukce diazoniových soli	109
8	SIRNÉ SLOUČENINY.....	110
8.1	Thioly	110
8.1.1	Názvosloví thiolů	110
8.1.2	Fyzikální a fyziologické vlastnosti thiolů.....	110
8.1.3	Reaktivita thiolů	110
8.1.3.1	Acidobázické vlastnosti thiolů.....	110
8.1.3.2	Oxidace thiolů.....	111
8.1.3.3	Adice thiolů na dvojně vazby	111
8.2	Sulfidy	112
8.2.1	Názvosloví sulfidů.....	112
8.2.2	Fyzikální a fyziologické vlastnosti sulfidů.....	112
8.2.3	Reaktivita sulfidů	112
8.2.3.1	Oxidace sulfidů.....	112
8.2.3.2	Reakce sulfidů s alkyhalogenidy	112
8.3	Sulfonové kyseliny a jejich funkční deriváty.....	113
8.3.1	Názvosloví sulfonových kyselin a jejich funkčních derivátů	113
8.3.2	Fyzikální a fyziologické vlastnosti	113
8.3.3	Reaktivita sulfonových kyselin a jejich funkčních derivátů	113
8.3.3.1	Acidita sulfonových kyselin a sulfonamidů	114
8.3.3.2	Reakce s nukleofily.....	114
8.3.3.3	Redukce sulfonylhalogenidů.....	115
9	DERIVÁTY KYSELINY UHLIČITÉ.....	116
9.1	Názvosloví derivátů kyseliny uhličitě	116
9.2	Fyzikální a fyziologické vlastnosti	117
9.3	Reaktivita derivátů kyseliny uhličitě	117
9.3.1	Reakce fosgeny	117
9.3.2	Reakce isokyanátů.....	118

